

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.008.01.2019

Barbara Hawrył
Wojewódzki Inspektor Ochrony
Roślin i Nasiennictwa
ul. Partyzantów 7-9
75-411 Koszalin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/086 – System bezpieczeństwa obrotu środkami ochrony roślin

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

<i>Jednostka kontrolowana</i>	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa ¹ , ul. Partyzantów 7-9 (75-411 Koszalin).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Barbara Hawrył powołana na stanowiska Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa ² z dniem 6.06.2019 r. Poprzednio funkcję Wojewódzkiego Inspektora pełnili: Paweł Chwistek ³ (w okresie od 15.11.2018 r. do 5.06.2019 r.), Anna Kraska (w okresie od 12.05.2016 r. do 14.11.2018 r.) i Zdzisław Pióro (od 9.10.2012 r. do 7.03.2016 r.). (akta kontroli str. 34-40)
<i>Zakres przedmiotowy kontroli</i>	1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin ⁴ do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 3. Skuteczność systemu bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Lata 2016-2018 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
<i>Podstawa prawna podjęcia kontroli</i>	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
<i>Kontrolerzy</i>	1. Maciej Mikulski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/84/2019 z 29.04.2019 r. 2. Jerzy Wasilewski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/77/2019 z 16.04.2019 r. (akta kontroli str. 1-4)

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

WIORiN był przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzorem nad ich stosowaniem. Poziom zatrudnienia, wyposażenie w sprzęt oraz kwalifikacje pracowników były wystarczające do zapewnienia skutecznego działania Inspekcji. WIORiN w latach 2016-2018, z zachowaniem obowiązujących przepisów i z uwzględnieniem wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa⁷, zrealizował ujęte w planach rocznych zadania. Przeprowadził zaplanowaną liczbę kontroli, pobrał próbki ŚOR i produktów rolnych na ich zawartość oraz przygotował i przekazał do Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin

¹ Dalej: WIORiN lub Inspekcja.

² Dalej: Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor.

³ Dalej: Wojewódzki Inspektor.

⁴ Dalej: ŚOR lub pestycydy.

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dalej: Główny Inspektor

i Nasiennictwa⁸ kompletne roczne sprawozdania z przeprowadzonych działań i wyników kontroli ŚOR. Pomimo zrealizowania planu kontroli WIORiN nie osiągnął w latach 2016-2018 założonej wartości miernika skuteczności kontroli, tj. stosunku liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych badań i kontroli.

Wojewódzki Inspektor przestrzegał zasad i przekazywał informacje w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt⁹. W badanym okresie wydał trzy decyzje o nałożeniu opłaty sankcyjnej na łączną kwotę 1.855,20 zł oraz nałożył na skontrolowane podmioty łącznie 121 mandatów na łączną kwotę 23.800 zł.

WIORiN współpracował w ramach systemu bezpieczeństwa ŚOR z innymi jednostkami, a w prowadzonych działaniach informacyjnych uwzględniał problematykę z zakresu bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR.

W działalności WIORiN stwierdzono nieprawidłowość polegającą na dokonaniu jednego wpisu do prowadzonego rejestru przedsiębiorców z przekroczeniem siedmiodniowego terminu (13 dni od dnia wpływu wniosku), co było niezgodne z art. 27b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin¹⁰.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

*Opis stanu
faktycznego*

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem.

1.1. Wojewódzki Inspektor zarządzeniem nr 2/2015 z 26.02.2015 r. zatwierdził regulamin organizacyjny WIORiN, określający szczegółową organizację jednostki. Zgodnie z zapisami regulaminu za wykonywanie zadań w zakresie kontroli nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem ŚOR odpowiedzialne były następujące komórki organizacyjne WIORiN:

- a) Dział Ochrony Roślin i Techniki¹¹ do zadań którego należało, m.in.:
 - prowadzenie spraw związanych z bezpieczeństwem żywności i ograniczaniem zagrożeń przy stosowaniu ŚOR oraz gromadzenie informacji o zatruciach ŚOR,
 - współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej w zakresie likwidacji zagrożeń dla zdrowia człowieka, zwierząt oraz dla środowiska, które mogą powstać w wyniku obrotu i stosowania ŚOR;
 - koordynowanie systemu RASFF oraz monitoringu zużycia ŚOR;
 - wykonywanie obowiązków organu prowadzącego rejestr działalności regulowanej w zakresie: wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR i prowadzenia szkoleń dotyczących tych środków oraz nadzór nad kontrolą podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie;
 - upoważnianie podmiotów do prowadzenia działalności w zakresie certyfikacji integrowanej produkcji roślin oraz nadzór i kontrola zgodności działalności tych podmiotów;
 - nadzór i kontrola podmiotów prowadzących produkcję ŚOR oraz upoważnionych do prowadzenia badań skuteczności ich działania;
 - nadzór nad kontrolą, składowania i przemieszczania, wprowadzania do obrotu, stosowania ŚOR, jakości i opakowań tych środków wprowadzonych do obrotu;

⁸ Dalej: GIORiN.

⁹ Dalej: system RASFF.

¹⁰ Dz.U. z 2018 r., poz. 1310ze zm. - dalej: ustawa o ŚOR.

¹¹ Dalej: DORiT.

- nadzorowanie prawidłowości wprowadzania danych dotyczących zużycia ŚOR do systemu informatycznego, opracowywanie planów pracy, kontrola ich realizacji, sporządzanie sprawozdań oraz informacji;
- b) 15 Oddziałów Terenowych¹² do zadań, których należało, m.in.:
- gromadzenie informacji o zatruciach ŚOR, udział w systemie RASFF, prowadzenie monitoringu zużycia ŚOR i wprowadzanie danych na ten temat do systemu informatycznego,
 - kontrola integrowanej produkcji roślin, podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji, wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR, kontrola składowania i przemieszczania opakowań, jakości, reklamy i stosowania tych środków będących w obrocie oraz szkoleń w tym zakresie,
 - opracowywanie i sporządzanie planów pracy i ich realizacja, sprawozdań oraz informacji z zakresu wykonanych zadań.

(akta kontroli str. 5-33)

W zakresach czynności:

- pracowników DORiT¹³ ujęto ww. zadania w tym m.in. organizację i nadzór nad kontrolą obrotu, stosowania ŚOR, pobieraniem próbek płodów rolnych (do badań na pozostałości ŚOR) oraz próbek ŚOR (do urzędowych badań jakości),
- pracowników OT ujęto m.in. zadania w zakresie prowadzenia monitoringu zużycia ŚOR, ewidencji sprzętu do wykonywania zabiegów ochrony roślin, kontroli przedsiębiorców, obrotu i stosowania ŚOR, pobierania prób płodów rolnych i ŚOR.

(akta kontroli str. 41-54)

Stan zatrudnienia pracowników WIORiN w latach 2016-2018 wyniósł na koniec roku odpowiednio: 126, 123 i 128 osób, z tego pracowników zajmujących się prowadzeniem kontroli odpowiednio: 28 osób (16,4 etatu -100% planu), 30 osób (17,7 etatu – 100% planu) i 31 osób (17,7 etatu – 100% planu), zaś pracowników nadzorujących pracę OT odpowiednio: 4, 3 i 3 (osób/etatów – 100% planu).

Liczba pracowników merytorycznych, którzy odeszli w tym okresie z pracy wyniosła w ciągu 2016 r. – 6, 2017 r. – 7 i 2018 r. - 10 osób, zaś przyjętych do pracy odpowiednio: 7, 5 i 14 osób.

(akta kontroli str. 167-168)

Przeciętne wynagrodzenie pracowników WIORiN w latach 2016-2018 wyniosło 4.298,10 zł i wzrosło w ciągu tego okresu z 4.015,25 zł (w grudniu 2016 r.) do 4.646,44 zł (w grudniu 2018 r.). Średnie wynagrodzenie pracowników merytorycznych było w tym okresie zróżnicowane w przedziale od 2.868,07 zł¹⁴ na stanowisku inspektora do 4.253,04 zł na stanowisku głównego specjalisty, zaś dla kierowników działów wyniosło 4.874,27 zł¹⁵. Wynagrodzenie pracowników administracji wyniosło średnio 3.918,43 zł¹⁶ i kierownictwa WIORiN – 8.534,85 zł¹⁷.

(akta kontroli str. 169)

1.2. WIORiN w latach 2016-2018 posiadał łącznie 41 samochodów osobowych wykorzystywane do prowadzenia działań kontrolnych. Łączny przebieg samochodów wyniósł 263,8 tys. km w 2016 r., 277 tys. km w 2017 r. i 288,1 tys. km w 2018 r. 25 z 36 ww. samochodów zostało zakupionych na rynku pierwotnym (nowe auta), zaś 11 na rynku wtórnym. Według stanu na koniec 2018 r. w użytkowaniu pozostawało 34 samochody, z tego 5 samochodów użytkował OT

¹² Oddziały w Białogardzie, Choszcznie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Gryficach, Gryfinie, Kołobrzegu, Łobzie, Myśliborzu, Pyrzycach, Sławnie, Stargardzie, Szczecinie, Szczecinku, Walczu – dalej: OT.

¹³ Kierownika i pracowników na stanowiskach ds. nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem ŚOR.

¹⁴ 2.650,19 zł w XII 2016 r., 2.637,70 zł w XII 2017 r. i 3.316,33 zł w XII 2018 r.

¹⁵ 4.597,52 zł w XII 2016 r., 4.717,27 zł w XII 2017 r. i 5.308,01 zł w XII 2018 r.

¹⁶ 3.734,31 zł w XII 2016 r., 3.908,74 zł w XII 2017 r. i 4.112,25 zł w XII 2018 r.

¹⁷ 7.973,68 zł w XII 2016 r., 9.114,54 zł w XII 2017 r. i 8.516,33 zł w XII 2018 r.

w Białogardzie, po 3 – komórki organizacyjne WIORiN z siedzibą w Koszalinie i OT w Gryfinie, po 2 – OT w Goleniowie, Gryficach, Kołobrzegu, Łobzie, Sławnie, Stargardzie i Szczecinie oraz Oddział Graniczny w Szczecinie¹⁸ oraz po 1 - OT w Choszczynie, Drawsku Pomorskim, Myśliborzu, Pyrzycach, Szczecinku, Wałczu i Laboratorium Wojewódzkie w Koszalinie.

(akta kontroli str. 172-179)

Wypożyczenie pracowników OT w narzędzia m.in. do wykonywania (łącznie przez 28 pracowników) kontroli ŚOR kształtowało się następująco:

- 21 przenośnych komputerów osobistych (laptop) i 15 drukarek mobilnych,
- 11 komputerów i 15 drukarek stacjonarnych oraz 9 kserokopiarek,
- 15 czynnych modemów oraz 15 telefonów komórkowych zapewniających dostęp do Internetu bezprzewodowego (po jednym w każdym OT),
- dwa urządzenia GPS i jeden aparat cyfrowy,
- lodówki turystyczne (15 szt.), wagi kuchenne (14 szt.), sekatory (13 szt.), próbnomierze (12 szt.), lupy (11 szt.), łopaty (8 szt.), latarki (sześć szt.), laski glebowe (cztery szt.), wiatromierz.

(akta kontroli str. 170-171)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, m.in. że w większości oddziałów ilość samochodów była wystarczająca do pełnego i sprawnego wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. Jedynie OT w Drawsku Pomorskim i OT Myśliborzu, zgłosiły potrzebę zwiększenia ilości aut, aby sprawniej wykonywać kontrole w terenie. Pomimo trudności związanych z dzieleniem się jednym autem w tych OT wykonano wszystkie zaplanowane na lata 2016-2018 zadania z nadzoru nad stosowaniem ŚOR. Wyjaśnił, także (...) *problemem jest potrzeba wymiany najstarszych pojazdów na nowe, aby zlikwidować kosztowne naprawy i nieobecność auta w oddziale podczas pobytu w warsztacie. Średni wiek floty wynosi 9 lat.*

(akta kontroli str. 216-223)

Wojewódzki Inspektor - w zakresie posiadanego sprzętu i niezbędnego dostępu do sieci wyjaśnił m.in., że *w każdym oddziale kierownik ma do dyspozycji jeden telefon komórkowy służbowy, ale każdy inspektor w terenie w razie potrzeby korzysta ze swojego prywatnego telefonu, więc z komunikacją nie ma problemów. Również wszystkie oddziały są wyposażone w laptopy wraz z Internetem bezprzewodowym, co umożliwia sprawną kontrolę w terenie (dostęp m.in. do internetowej wyszukiwarki ŚOR, etykiet ŚOR, rozporządzeń). Jedynym problemem może być brak zasięgu sieci lub komórkowego połączenia transmisji danych w terenie, ale są to sporadyczne przypadki. We wszystkich oddziałach WIORiN są komputery stacjonarne – każdy inspektor ma do dyspozycji jeden komputer, na którym codziennie pracuje. Problemem jest przestarzały sprzęt, przeciętnie około 8-letni, przez co niemożliwe jest zainstalowanie najnowszego oprogramowania, które usprawniłoby i przyspieszyło codzienną pracę inspektora.*

(akta kontroli str. 216-218)

1.3. W latach 2016-2018 w WIORiN obowiązywały procedury, programy i wytyczne w zakresie nadzoru nad: systemem rejestracji przedsiębiorców w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR; produkcją, reklamą, stosowaniem, składowaniem i ich przemieszczaniem; kontrolą właściwości fizycznych lub właściwości chemicznych tych środków (w tym poborem do badania próbek ŚOR i ich pozostałości w płodach rolnych); potwierdzaniem sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania ŚOR; spełnienia wymogów przy integrowanej produkcji roślin, oraz przeprowadzaniem szkoleń z tego zakresu:

a) zarządzenia Głównego Inspektora nr:

¹⁸ Dalej: OG Szczecin.

- 7/2013 z 24.05.2013 r. w sprawie wprowadzenia zasad przekazywania informacji w ramach systemu RASFF;
 - 8/2013 z 24.05.2013 r. w sprawie zasad rejestracji przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR;
 - 4/2014 z 4.07.2014 r. w sprawie zasad postępowania w zakresie integrowanej produkcji roślin;
 - 5/2014 z 11.07.2014 r. w sprawie zasad dotyczących upoważniania podmiotów do prowadzenia badań skuteczności działania ŚOR oraz wytycznych dotyczących nadzoru nad tymi badaniami;
 - 6/2014 z 22.09.2014 r. i nr 5/2018 z 16.02.2018 r. w sprawie zasad kontroli w zakresie ŚOR;
 - 4/2016 z 9.02.2016 r. w sprawie zasad przeprowadzania kontroli składu lub właściwości fizycznych lub właściwości chemicznych ŚOR,
 - 10/2018 z 27.04.2018 r. w sprawie zasad postępowania PIORiN w przypadkach podejrzenia zatrucia pszczół;
- b) program wieloletni Instytutu Ochrony Roślin Państwowego Instytutu Badawczego Oddział w Sośnicowicach pt. „Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska na lata 2016-2020” – określający sposób działania w zakresie opracowania i analizy danych uzyskanych podczas monitorowania sprzedaży i zużycia środków ochrony roślin na podstawie badań wyznaczonej próby gospodarstw przekazywanej corocznie przez Główny Urząd Statystyczny za pośrednictwem Głównego Inspektora;
- c) wytyczne Głównego Inspektora, w których określone były m.in. zadania priorytetowe oraz częstotliwość wykonywania kontroli poszczególnych typów, plany poboru próbek do badań na jakość ŚOR i pozostałości tych środków w płodach rolnych, ilość kontroli stosowania ŚOR z podziałem na grupy uprawowe i przedziały obszarowe.

(akta kontroli str. 224-292)

Procedury i wytyczne nie określały maksymalnego czasu otrzymania wyników analizy pobranych próbek w ramach badań na pozostałości ŚOR w płodach rolnych i urzędowych badań jakości ŚOR od dnia dostarczenia próbki do laboratorium oraz maksymalnego czasu od dnia pobrania tych próbek do dnia ich dostarczenia do laboratorium.

(akta kontroli str. 224-225)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że stosowano zasadę, że próbki mają być dostarczone do laboratorium w możliwie najkrótszym czasie od momentu ich pobrania, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie pobierania próbek roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów do badań na obecność pozostałości środków ochrony roślin¹⁹.

(akta kontroli str. 161-166)

Wojewódzki Inspektor w sprawie czynników ryzyka jakie były brane pod uwagę przy typowaniu podmiotów do kontroli wyjaśnił, że typowanie:

- a) podmiotów, u których w danym roku pobrane były próbki na pozostałości ŚOR w płodach rolnych odbywało się:
- z uwzględnieniem w pierwszej kolejności producentów, u których w poprzednich latach stwierdzono nieprawidłowości w stosowaniu ŚOR i istniało duże ryzyko ponownego niewłaściwego zachowania związanego z zastosowaniem tych środków;

¹⁹ Dz. U. poz. 1549; dalej: rozporządzenie MRiRW z 27.11.2013 r.

- z uwzględnieniem producentów, którzy mają w swoim gospodarstwie uprawy wytypowane przez GIORiN do pobrania próbek na pozostałości ŚOR;
- w ramach współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną, która corocznie typowała podmioty do wspólnej kontroli, w trakcie której mogły być pobrane próbki na pozostałości ŚOR;

b) pestycydów do badania jakości ŚOR odbywało się:

- w GIORiN we współpracy z Instytutem Ochrony Roślin-PIB O/Sośnicowice po przeanalizowaniu wyników badań z lat ubiegłych i uwzględnieniu środków, które były w sprzedaży oraz nie były pobrane do badań w dwóch poprzednich latach;
- w pierwszej kolejności GIORiN zalecał pobranie próbek ŚOR u producentów, w podmiotach posiadających zezwolenia i pozwolenia na handel równoległy, w centrach logistycznych, dużych hurtowniach, itp.

Powyższe zasady były w miarę możliwości uwzględniane przy rozdziale przez WIORiN próbek na poszczególne OT.

(akta kontroli str. 161-166)

W latach 2016-2018:

- pracownicy merytoryczni wykonujący pracę w terenie otrzymywali wyposażenia ochronne zgodnie z normami ich przydziału, wynikającymi z zarządzenia Wojewódzkiego Inspektora nr 40/2013 r. z 27.12.2013 r. (zmienionego zarządzeniem nr 8/2015 z 20.05.2015 r.) w sprawie ustalenia instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy, tj.: buty gumowe - do zużycia, kurtkę ocieplaną z odpinanym polarem - na 36 miesięcy, hełm przeciwuderzeniowy, kombinezon pyłoodporny – stanowiące wyposażenie dyżurne,
- pracownikom zatrudnionych w OT na bieżąco zapewniano wyposażenie ochronne jednorazowego użytku, tj. rękawice, maseczki, fartuchy i ochraniacze na buty,
- nie zdarzyły się wypadki przy pracy związane z zatruciem, podtruciem lub poparzeniem ŚOR w czasie wykonywania zadań kontrolnych.

(akta kontroli str. 224-225)

1.4. W celu dostosowania granicznych punktów kontrolnych do wymogów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r.²⁰, które zaczną obowiązywać od dnia 14 grudnia 2019 r., WIORiN podjął następujące działania:

- przekazał informację²¹ do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie²² o wymaganiach dotyczących przystosowania infrastruktury portowej w Szczecinie i Świnoujściu do kontroli fitosanitarnej w oparciu o ww. rozporządzenie,
- zorganizował spotkania w dniu:
 - 22.10.2018 r. - Wojewódzkiego Inspektora z Prezesem Zarządu Portów Szczecin-Świnoujście²³ w sprawie dostosowania przejścia granicznego do nowych potrzeb, wynikających z wymogów unijnych,
 - 17.01.2019 r. - inspektorów OG Szczecin z pracownikami Oddziału Celnego „Nabrzeże Łasztownia” w Szczecinie, w celu omówienia kwestii związanych z wprowadzaniem ŚOR na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 11.03 2019 r. zespołów roboczych ZUW i Zarządu Portów w celu ustalenia priorytetów realizacji zadań, czasu w oparciu o możliwości techniczne i finansowe.

(akta kontroli str. 224-225)

²⁰ Dz. Urz. UE L 95 z 7.04.2017 r., str. 1.

²¹ pismem z 7.12.2018 r.

²² Dalej: ZUW.

²³ Dalej: Zarząd Portów.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, m.in., że (...) w najbliższych miesiącach na szczeblu lokalnym ma zostać podpisane porozumienie pomiędzy Państwową Inspekcją Sanitarną, Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych precyzujące warunki, sposób współdziałania i współpracy przy przeprowadzaniu w punktach kontroli granicznej kontroli urzędowych zwierząt i towarów. Z informacji otrzymanych od Kierownika Oddziału Granicznego w Szczecinie wynika, że oddział wymaga doposażenia w sprzęt, infrastruktura w porcie również wymaga dostosowania do przepisów zawartych w ww. rozporządzeniu PEiR (UE).

(akta kontroli str. 161-166)

Stwierdzone
nieprawidłowości

**OCENA
CZĄSTKOWA**

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

WIORiN był przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. Inspektor Wojewódzki określił podział kompetencji w kwestii nadzoru nad obrotem i stosowaniem ŚOR przypisując te zadania w zakresach działania DORiT i OT oraz stanowisk pracy tych komórek. W WIORiN stosowano obowiązujące procedury w zakresie organizacji systemu wprowadzania do obrotu i nadzoru nad stosowaniem ŚOR. Poziom zatrudnienia, wyposażenie w niezbędny sprzęt oraz kwalifikacje pracowników były wystarczające do zapewnienia skuteczności działania Inspekcji.

2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem.

2.1. WIORiN otrzymał od GIORiN i Instytutu Ochrony Roślin Państwowy Instytut Badawczy w Sońnicowicach²⁴ wytyczne do planu pracy na lata 2016-2018, tj.

a) Główny Inspektor zatwierdził wytyczne do planów pracy poszczególnych WIORiN na 2016 r. (w dniu 21.12.2015 r.), 2017 r. (30.12.2016 r.) i 2018 r. (w grudniu 2017 r.), w których określił zadania w zakresie:

- przeciwdziałania wprowadzania do obrotu nielegalnych ŚOR, w tym m.in. objęcie kontrolą przynajmniej raz w roku punktów obrotu hurtowego, konfekcjonowania i produkcji ŚOR, punktów obrotu detalicznego, w których w ostatnich latach stwierdzano nieprawidłowości lub podejrzewano prowadzenie obrotu nielegalnymi ŚOR oraz podmiotów, które uzyskały zezwolenie na handel równoległy oraz pierwszych dystrybutorów w Polsce, doraźne kontrole miejsc, gdzie może występować nielegalny obrót ŚOR (targowiska, giełdy), bieżący monitoring ofert sprzedaży ŚOR w Internecie i innych mediach, podejmowanie niezwłocznych działań w przypadku zgłoszeń obrotu nielegalnymi ŚOR i współdziałanie z Służbą Celną (lata 2016-2017) i Krajową Administracją Skarbową (w 2018 r.), organami ścigania na szczeblu wojewódzkim i powiatowym, kontrole obrotu ŚOR z substancją czynną „glifosat” w związku ze zmianami klasyfikacji ŚOR (lata 2016-2017);
- nadzoru nad techniką stosowania ŚOR, w tym m.in. zwiększenie kontroli sprzętu przeznaczonego do stosowania ŚOR, przeprowadzenie takich kontroli u każdego przedsiębiorcy i podmiotu potwierdzającego sprawność sprzętu, poprawa wskaźników ilości niesprawnego sprzętu (lata 2016-2017) i ich utrzymanie (2018 r.), uzupełnienie i bieżące wpisywanie danych na temat badań sprzętu do systemu informatycznego;

²⁴ Dalej: IOR PIB w Sońnicowicach.

- nadzoru nad reklamą ŚOR – bieżący monitoring reklam ŚOR w Internecie i innych mediach;
- kontroli stosowania ŚOR z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony roślin, w tym m.in. zgłaszanie do GIORiN przypadków podejrzenia braku lub spadku skuteczności działania ŚOR, szkolenia pracowników w zakresie integrowanej ochrony roślin (lata 2016-2017) oraz zwiększenie liczby osób które ukończyły takie szkolenie o 3% (2018 r.), zachowanie szczególnej uwagi na ograniczenia w stosowaniu ŚOR w strefach ochronnych zbiorników i cieków wodnych oraz terenów nieużytkowanych rolniczo, nadzór nad stosowaniem ŚOR w gospodarstwach ekologicznych w porozumieniu z Inspekcją Jakości Handlowej oraz gospodarstwach posiadających jabłka eksportowane do Chin (lata 2017-2018);
- kontroli pod względem zagrożeń dla pszczoł – w tym m.in. intensyfikacja kontroli w okresie kwitnienia sadów i rzepaku, uczestnictwo w postępowaniach wyjaśniających zatrucie pszczoł, uwzględnianie w kontroli ograniczeń do substancji czynnych (klotianidyna, tiametoksam, imidachlopyrd),
- kontroli pozostałości ŚOR w płodach rolnych – w tym, m.in. przestrzeganie procedury powiadomień w systemie RASFF i informowanie właściwej jednostki terenowej o przekroczeniach najwyższego dopuszczalnego poziomu²⁵, specjalny nadzór nad gospodarstwami wysokoprodukcyjnymi i takimi u których stwierdzono przekroczenia NDP lub stosowanie ŚOR niedopuszczonych do stosowania;
- nadzoru nad systemem Integrowanej Produkcji Roślin²⁶ – w tym, m.in. objęcie kontrolą każdej jednostki upoważnionej do certyfikowania IPR, przeprowadzenie w gospodarstwach IPR kontroli na obecność pozostałości ŚOR w płodach rolnych;
- kontroli pozarolniczego stosowania ŚOR – w tym, m.in. objęcie kontrolą terenów sportowych, zieleni miejskiej i placów zabaw, żłobków, przedszkoli, szkół, szpitali, terenów stref ujęć wody oraz w 2018 r. zwiększenie o 50% kontroli na tych terenach;
- kontroli w jednostkach prowadzących szkolenia – w tym m.in. przeprowadzenie kontroli u każdego podmiotu prowadzącego szkolenia z zakresu ŚOR o ile jednostka zorganizowała szkolenie w danym roku;

(akta kontroli str. 226-244)

b) pismami z: 6.05.2016 r., 26.05.2017 r. i 10.04.2018 r. GIORiN poinformował o wytycznych do pobierania próbek do badania pozostałości ŚOR w płodach rolnych na lata odpowiednio 2016, 2017, 2018 w tym o:

- jednostkach badawczych do jakich należy wysyłać próbki (Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu²⁷, Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach²⁸ i Centralne Laboratorium GIORiN²⁹) oraz terminach przekazywania próbek do danych jednostek (IOR Poznań i IO Skierniewice – do 31 października, Laboratorium GIORiN – do 30 listopada);
- ilości próbek do pobrania poszczególnych 65 rodzajów upraw w danym województwie oraz zasadach postępowania w przypadku niemożności pobrania wymaganej liczby próbek danej uprawy – dla województwa zachodniopomorskiego zaplanowano pobór 121 próbek płodów rolnych w 2016 r., 121 - w 2017 r. i 80 w 2018 r.;

²⁵ Dalej: NDP.

²⁶ Dalej: IPR.

²⁷ Dalej: IOR Poznań.

²⁸ Dalej: IO Skierniewice.

²⁹ Dalej: Laboratorium GIORiN.

- zasadach obowiązujących osoby pobierające próbki (umycie rąk przed pobraniem, używanie jednorazowych rękawiczek lateksowych i umytych przed każdym pobraniem narzędzi), co dotyczyło pisma z 10.04.2018 r.;

(akta kontroli str. 245-254)

c) pismami z 2.03.2016 r., 9.01. i 17.01.2017 r. oraz 6.02.2018 r. – GIORiN poinformował o wytycznych do kontroli składu i właściwości fizyko-chemicznych ŚOR na lata odpowiednio 2016, 2017, 2018 w tym m.in. o:

- liczbie podstawowych próbek ŚOR do pobrania w podziale według grupy ŚOR i danego województwa — dla województwa zachodniopomorskiego zaplanowano pobór 15 próbek ŚOR w 2016 r., 15 - w 2017 r. i 14 w 2018 r.;
- jednostce badawczej do jakiej należy wysłać próbki (IOR PIB w Sośnicowicach);
- ilości próbek do pobrania w ramach kontroli interwencyjnej;
- zasadach obowiązujących przy pobieraniu próbek (unikanie poboru próbek ŚOR o tej samej nazwie handlowej, pobór z jak najszerzego asortymentu, zgłaszania poboru próbek interwencyjnych do Głównego Inspektora oraz informacji o przyczynie kwestionowania ŚOR do laboratorium);

(akta kontroli str. 255-268)

d) pismami z 9.05.2016., 17.05.2017 i 6.04.2018 r. – GIORiN poinformował o wytycznych opracowanych przez IOR PIB w Sośnicowicach i przekazał do stosowania wytyczne do planu kontroli stosowania ŚOR odpowiednio na lata 2016, 2017 i 2018, zawierające m.in. założenia:

- systemu rozdziału kontroli przy podziale kontrolowanych upraw na trzy grupy (rolnicze, warzywnicze i sadownicze) i ogólnej liczby kontroli w kraju (2000 poszczególnych upraw);
- szczegółowych obszarów kontroli, sposobu zliczania i kwalifikowania nieprawidłowości;
- sposobu wykonania obliczeń planowanej liczby kontroli dla danego województwa i prezentacji ich wyników oraz dokonania ewentualnej korekty liczby tych kontroli – w województwie zachodniopomorskim przewidziano łącznie:
 - 841 kontroli w 2016 r. (590 – rolniczych, 121 – warzywniczych i 130 – sadowniczych);
 - 594 w 2017 r. (426 – rolniczych, 73 – warzywnicze i 95 – sadowniczych);
 - 631 w 2018 r. (453 – rolnicze, 87 – warzywniczych i 91 – sadowniczych).

(akta kontroli str. 269-292)

Wojewódzki Inspektor zatwierdził plany kontroli i wytyczne dla wszystkich oddziałów, które były aktualizowane z uwzględnieniem wytycznych. Po zatwierdzeniu plany były przekazywane do OT.

(akta kontroli str. 223, 293-297)

2.2. W latach 2016-2018 WIORiN zrealizował roczne plany kontroli, z uwzględnieniem wytycznych GIORiN w zakresie realizacji planu oraz pobrał zgodnie z planem określoną liczbę próbek ŚOR do badania.

W badanym okresie pracownicy WIORiN przeprowadzili następującą liczbę kontroli typu:

- A - w zakresie nadzoru nad obrotem i konfekcjonowaniem ŚOR: 233 w 2016 r. (z tego 230 planowych), 220 w 2017 r. (214 planowych) i 230 w 2018 r. (223 planowe);
- B - w zakresie nadzoru nad stosowaniem ŚOR: 992 w 2016 r. (z tego 978 planowych), 703 w 2017 r. (661 planowych) i 713 w 2018 r. (671 planowych);
- C - potwierdzających sprawność techniczną sprzętu przeznaczonego do stosowania ŚOR: 12 w 2016 r., po 10 w 2017 r. i w 2018 r. (wszystkie planowe);

- D - w zakresie nadzoru nad jednostkami prowadzącymi szkolenia w zakresie ŚOR: dziewięć w 2016 r., po siedem w 2017 r. i w 2018 r. (wszystkie planowe). Wspólnie z innymi instytucjami WIORiN przeprowadził łącznie 118 kontroli, z czego:
- 113 kontroli (wszystkie typu B) z Państwową Inspekcją Sanitarną, w tym 39 w 2016 r. oraz po 37 w 2017 r. i 2018 r.;
 - cztery kontrole (typu A) w 2018 r. z Izłą Celną;
 - jedną kontrolę (typu A) w 2018 r. z Policją.

(akta kontroli str. 180, 224-225, 312-313)

WIORiN wykonał założone na lata 2016-2018 plany kontroli typu A i B oraz nie zrealizował zapisanych w planach kontroli typu C i D:

- typu C – zrealizowano 12 z 20 (2016 r.), 10 z 12 (2017 r.) oraz 10 z 13 (2018 r.) ujętych w planie kontroli,
- typu D- zrealizowano 7 z 15 zaplanowanych na 2017 r. kontroli.

(akta kontroli str. 180, 293-297)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że kontrole typu C i D zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora miały być przeprowadzone w latach 2016-2018 w jednostkach, które przeprowadziły minimum jedno badanie opryskiwacza lub jedno szkolenie z zakresu ochrony roślin. WIORiN na początku roku w momencie planowania powyższych kontroli nie dysponował wiedzą, które jednostki będą musiały zostać objęte kontrolą. Wykonane kontrole były przeprowadzone w ww. jednostkach, co zapewniło realizację wytycznych Głównego Inspektora.

(akta kontroli str. 219-223)

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- w 10 przypadkach nieprawidłowy skład lub właściwości fizyczne, lub właściwości chemiczne ŚOR wprowadzonych do obrotu (z tego jeden w 2017 r. i dziewięć w 2018 r.);
- w czterech przypadkach przekroczenia NDP ŚOR³⁰ w płodach rolnych (z tego trzy w 2016 r. i jeden w 2017 r.);
- w czterech przypadkach zatrucia pszczół ze względu na naruszenie przepisów ustawy o ŚOR przez użytkowników profesjonalnych (z tego po jednym w 2016 r. i w 2017 r. i dwa w 2018 r.);
- w pięciu przypadkach nielegalne wprowadzenie do obrotu ŚOR, z tego cztery w wyniku działań własnych (trzy w 2016 r. i jedno w 2017 r.) i jedno wykrycie w 2018 r. w wyniku zgłoszenia z zewnątrz;
- w 121 przypadkach naruszenie przepisów ustawy o ŚOR skutkujących nałożeniem mandatu karnego, w tym jeden przypadek skutkujący zawiadomieniem organów ścigania.

W żadnym przypadku nie stwierdzono zagrożenia życia lub zdrowia ludzi.

(akta kontroli str. 180, 298-299)

2.3. W latach 2016-2018 system pobierania próbek wskazanych przez Głównego Inspektora, w zakresie badań na pozostałości ŚOR w płodach rolnych i badań jakości ŚOR, w WIORiN zorganizowany był w następujący sposób:

- w miesiącach luty-kwiecień każdego roku WIORiN otrzymywał od Głównego Inspektora plan poboru próbek, określający ilości próbek ŚOR oraz płodów rolnych (z wyróżnieniem gatunków) do pobrania oraz laboratoria, do których mają być dostarczone próbki;
- DORiT dokonywał podziału planu na poszczególne OT, które pobierały próbki w czasie kontroli obrotu i stosowania ŚOR, zgodnie z metodyką określoną w rozporządzeniu MRiRW z dnia 27.11.2013 r. i w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27listopada 2013 r. sprawie pobierania próbek

³⁰ Dalej NDP.

środków ochrony roślin do badań laboratoryjnych³¹; z czynności sporządzany był protokół pobrania próbki, która po spakowaniu, plombowaniu była następnie przesyłana do odpowiedniego laboratorium.

(akta kontroli str. 224-225)

W latach 2016-2018 pracownicy WIORiN pobrali następującą liczbę próbek do badań:

- jakości ŚOR w obrocie: w 2016 r. – 17, w 2017 r. – 16 i w 2018 r. – 24;
- pozostałości ŚOR w płodach rolnych: w 2016 r. – 138, w 2017 r. – 137 oraz w 2018 r. – 94.

Uzyskanie przez WIORiN wyników badań laboratoryjnych trwało średnio: dla badań na jakość ŚOR - 65,9 dnia (2016 r.), 130,1 dnia (2017 r.) 104,3 dnia (2018 r.), zaś dla pozostałości ŚOR w płodach rolnych – 37,7 dnia (2016 r.), 38,7 dnia (2017 r.) 33,4 dnia (2018 r.).

W badanym okresie nie stwierdzono przypadków odrzucenia przesłanych do badań próbek przez laboratorium ze względu na niespełnienie norm.

(akta kontroli str. 161-166, 180-211)

2.4. W latach 2016–2018 WIORiN realizował kontrole zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz przekazywał do GIORiN kompletne roczne sprawozdania z przeprowadzonych działań i wyników kontroli ŚOR.

Szczegółowym badaniem objęto:

- trzy kontrole typu A, tj.:
 - 1) w 2016 r. - Kontrola przeprowadzona przez OT w Wałczu w dniach 19 i 20.05.2016 r. w zakresie wprowadzania do obrotu ŚOR. Wynik badania pobranej próbki środka Korazoo 250SC uzyskany po 89 dniach od dnia pobrania ŚOR nie wykazał nieprawidłowości dotyczących jego składu i jakości;
 - 2) w 2017 r. - Kontrola przeprowadzona przez OT w Pyrzycach w dniu 2.02.2017 r. w zakresie wprowadzania do obrotu, konfekcjonowania i produkcji ŚOR przez Spółkę z o.o. ze Szczecina. Po 61 dniach od dnia pobrania próbki ŚOR Troll 550 EC 1l (tj. 4.04.2017 r.) uzyskano negatywny wynik atestu analitycznego. Działania kontrolne przeprowadzone w dniach 27.04-10.05.2017 r. wykazały, że na 4.099 opakowań środka Troll 550 EC zakupionych wcześniej przez Spółkę i znajdujących się w punkcie obrotu Spółki w Pyrzycach – 3.331 szt. zostało sprzedanych obiorcom indywidualnym, zaś 720 szt. zostało przesuniętych do punktów obrotu Spółki w Lipianach i 48 szt. do punktu obrotu Spółki w Baniach. Wojewódzki Inspektor wydał w dniu 22.08.2017 r. decyzję nr WOU.7140.1.3.2017 nakazującą Spółce wycofanie z obrotu na jej koszt 768 opakowań Troll 550 EC znajdujących się w punktach obrotu Spółki w Lipianach i Baniach;
 - 3) w 2018 r. - Kontrola przeprowadzona przez OT w Kołobrzegu w dniu 14.03.2018 r. w zakresie prowadzenia obrotu ŚOR przez firmę Centrum Ogrodnicze. Po 72 dniach od dnia pobrania próbki ŚOR o nazwie Decis Ogród 015 EW (tj. 25.05.2018 r.) uzyskano negatywny wynik atestu analitycznego. Działania kontrolne przeprowadzone w dniu 7.06.2018 r. wykazały, że cała partia ww. środka została sprzedana indywidualnym odbiorcom (na podstawie paragonu), co uniemożliwiało ustalenie listy nabywców.

(akta kontroli str. 311)

- dziewięć kontroli typu B, tj.:
 - 1) W 2016 r. - trzy kontrole planowane z uprawy konwencjonalnej, przeprowadzone przez OT w Gryfinie (dwie³²) i OT w Sławnie (jedna³³) w zakresie stosowania ŚOR. Wyniki badania pobranych próbek płodów rolnych: pora (z pola uprawnego) pszenżyta i pszenicy jarej (z przechowalni) uzyskane odpowiednio

³¹ Dz. U. poz. 1512.

³² Kontrola z 27.10.2016 r. w gospodarstwie rolnym w Daleszewie i z 19.09.2016 r. w gospodarstwie rolnym w Czachowie.

³³ Kontrola z 18.08.2016 r. w spółce z o.o.

po 47, 63 i 19 dniach od dnia ich pobrania wykazały przekroczenie NDP chloropirifosu (w porze), karboksyny (w pszenżycie) i metrybuzyny (w pszenicy). Czynności rekontrolne wykazały, że płody rolne w postaci pora i pszenżyta zostały sprzedane przez producentów przed uzyskaniem przez WIORiN wyników badań, zaś pszenica została pozostawiona w przechowalni³⁴.

(akta kontroli str. 313, 403-445, 463-468)

- 2) W 2017 r. - trzy kontrole planowane z uprawy konwencjonalnej, przeprowadzone przez OT w Pyrzycach³⁵, OT w Goleniowie³⁶ i OT w Łobzie³⁷ w zakresie stosowania ŚOR.

Wyniki badania pobranej przez kontrolerów OT w Pyrzycach próbki kopru (z pola uprawnego) uzyskane po 30 dniach od dnia ich pobrania wykazały przekroczenie NDP chloropirifosu. Czynności rekontrolne wykazały, że koper został sprzedany przez producentów przed uzyskaniem przez WIORiN wyników badań³⁸. Wyniki badań pobranych z pól uprawnych próbek płodów rolnych przez kontrolerów OT w Goleniowie (marchwi) i OT w Łobzie (ziemniaków), uzyskane odpowiednio po 35 i 37 dniach ich pobrania wykazały pozostałości ŚOR dopuszczone w uprawie.

(akta kontroli str. 313, 446-462)

- 3) W 2018 r. - trzy kontrole planowane z uprawy konwencjonalnej, przeprowadzone przez OT w Łobzie³⁹, OT w Pyrzycach⁴⁰ i OT w Gryficach⁴¹ w zakresie stosowania ŚOR.

Wyniki badania pobranych z pól uprawnych próbek łubinu (OT w Łobzie), kapusty włoskiej (OT w Pyrzycach) i pietruszki (OT w Gryficach) uzyskane odpowiednio po 33, 40 i 36 dniach od dnia ich pobrania wykazały ŚOR niedopuszczony w uprawie łubinu (azyksotrybina, difenokonazol, dimatoat, propikonazol, tebukonazol, chloropirifos), kapusty włoskiej (fluopikolid) i pietruszki (chloropirifos, fluopikolid). Czynności rekontrolne wykazały, że:

- łubin został porażony przez patogena i uzyskany plon, producent zaplanował przeznaczyć na własne potrzeby pod zasiew;
- kapustę włoską z niewykształconymi główkami w wyniku przemrożenia, producent zadeklarował, że nie będzie zbierał;
- pietruszka została przez producenta zniszczona i niewprowadzona do obrotu.

Na producentów nałożono mandaty w kwocie od 50 do 500 zł.

(akta kontroli str. 312)

Wojewódzki Inspektor w sprawie braku wydania decyzji w trybie art. 46 ust.1 pkt 1 ustawy o ŚOR o zakazie przeznaczania łubinu i kapusty włoskiej do spożycia przez ludzi i ich wprowadzania do obrotu oraz określeniu sposobu ich zagospodarowania, pomimo stwierdzenia w nich ŚOR niedopuszczonych w danej uprawie wyjaśnił, że (...) *w obu przypadkach nie została uruchomiona procedura powiadamiania w systemie RASFF, a wyniki badań pozostałości nie zostały skierowane do Państwowego Zakładu Higieny⁴² celem wydania oceny czy dane płody rolne stwarzają zagrożenie (nie było podstaw do wydania decyzji w trybie art. 46).* Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, także że ustawodawca nie przewidział możliwości

³⁴ W ww. trzech przypadkach zastosowano procedurę powiadamiania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF), co zostało opisane w punkcie 3.1 wystąpienia pokontrolnego.

³⁵ Kontrola z 21.06.2017 r. w gospodarstwie rolnym w Bielicach.

³⁶ Kontrola z 9.10.2017 r. w Europol sp. z o.o.

³⁷ Kontrola z 27.09.2017 r. w gospodarstwie rolnym w Anielinie.

³⁸ W ww. przypadku zastosowano procedurę powiadamiania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF), co zostało opisane w punkcie 3.1 wystąpienia pokontrolnego.

³⁹ Kontrola z 5.07.2018 r. w gospodarstwie rolnym w Kłępnicy.

⁴⁰ Kontrola z 27.09.2018 r. w gospodarstwie rolnym w Bielicach.

⁴¹ Kontrola z 5.09.2018 r. w gospodarstwie rolnym w Lewicach.

⁴² Dalej: PZH.

zabezpieczenia płodu rolnego celem sprawowania nad nim nadzoru i weryfikacji złożonego przez producenta oświadczenia oraz że ww. gospodarstwa rolne zostały objęte nadzorem i przewidziane do kontroli w 2019 r.

(akta kontroli str. 354-357)

- trzy kontrole typu C, tj.:
 - kontrole przeprowadzone przez OT w Szczecinie (w 2016 r.)⁴³ i OT Gryficach (po jednej w 2017 r. i 2018 r.)⁴⁴ w zakresie potwierdzenia sprawności technicznej sprzętu do stosowania ŚOR – nie stwierdziły nieprawidłowości.
- trzy kontrole typu D, tj.:
 - kontrole przeprowadzone przez DORiT w Środkowopomorskiej Radzie Naczelnej Organizacji Technicznej w Koszalinie w dniu 23.12.2016 r., w Europejskim Centrum Edukacyjnym sp. z o.o. Koszalin w dniu 15.12.2017 r. i Zachodniopomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach⁴⁵ w dniu 15.12.2018 r. w zakresie prowadzonych przez te instytucje szkoleń - nie stwierdziły nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 311)

Wszystkie ww. kontrole zostały przeprowadzone z zachowaniem zasad kontroli w zakresie ŚOR, wynikających z zarządzeń Głównego Inspektora nr 6/2014 z 22.09.2014 r. (kontrole w okresie od 1.01.2016 r. do 28.02.2018 r.) i nr 5/2018 z 16.02.2018 r.

(akta kontroli str. 311, 463-468)

2.5. WIORiN zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadził rejestr, o którym mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o ŚOR, tj. przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania ŚOR do obrotu lub konfekcjonowania tych środków.

Kontrola 10 ostatnich złożonych w 2018 r. przez przedsiębiorców wniosków o wpis do rejestru wykazała, że:

- składane wnioski zawierały wszystkie elementy wymienione w art. 26 ust. 1 ustawy o ŚOR,
- we wszystkich przypadkach od przedsiębiorców wyegzekwowano złożenie oświadczenia (o którym mowa w art. 26 ust. 2 ustawy o ŚOR) i dokonano wpisu w sposób zgodny z przepisami oraz zgodnie z art. 27b ust. 3 ustawy o ŚOR wydawano stosowne zaświadczenie,
- dziewięć wpisów dokonano z zachowaniem siedmiodniowego terminu, o którym mowa w art. 27b ust. 1 ustawy o ŚOR, zaś jeden dokonano w terminie 13 dni od daty wpływu wniosku.

(akta kontroli str. 310)

2.6. WIORiN przeprowadził w latach 2016-2018 46 kontroli skargowych w zakresie wprowadzania do obrotu ŚOR i nadzoru nad ich stosowaniem, z tego 10 w 2016 r., 11 w 2017 r. i 25 w 2018 r. 19 z 46 kontroli dotyczyło zgłoszenia niewłaściwego stosowania ŚOR, 12 - nielegalnych działań związanych z obrotem ŚOR, 11 – podejrzenia zatrucia pszczół, dwie – niewłaściwego składowania ŚOR i po jednej – niewłaściwego przechowywania oraz przekroczenia dopuszczalnego poziomu ŚOR w mące żytniej. W trakcie kontroli pobrano 8 próbek do badań ŚOR na jakość w obrocie i pozostałości ŚOR w płodach rolnych. W czterech przypadkach potwierdzono zatrucie pszczół, nie stwierdzono natomiast nieprawidłowego składu, właściwości fizycznych lub chemicznych ŚOR wprowadzonych do obrotu oraz przekroczenia NDP ŚOR w płodach rolnych.

Postępowania wszczynane przez WIORiN w wyniku otrzymanych zawiadomień lub skarg były realizowane średnio w terminie 22,3 dnia, z tego w terminie jednego

⁴³ Kontrola z 20.12.2016 r. w spółce z o.o.

⁴⁴ Kontrola z 8.12.2017 r. i 5.12.2018 r. w firmie z Wolina.

⁴⁵ Dalej: ZODR.

miesiąca od dnia wpływu do WIORiN – w 37 przypadkach, w terminie do 2 miesięcy – w siedmiu przypadkach, oraz w terminie 116 dni i 154 dni – po jednym przypadku. Średni czas wszczęcia czynności weryfikacyjnych wyniósł 5,7 dnia, zaś średni czas podjęcia czynności kontrolnych – 10 dni.

(akta kontroli str. 213-215)

Szczegółowa analiza 10 postępowań wszczętych przez WIORiN w wyniku zawiadomień, skarg lub zgłoszeń jakie wpłynęły do WIORiN w zakresie podejrzenia o niewłaściwą jakość ŚOR lub nieprawidłowości dotyczące przechowywania, stosowania oraz obrotu tymi środkami⁴⁶ wykazała, że:

- podjęcie czynności weryfikacyjnych następowało w terminie od 2 do 46 dni (średnio po 15,6 dnia), czynności kontrolnych – od 6 do 52 dni (średnio 20,9 dnia), zaś całkowita realizacja tych postępowań odbywała się w terminie od 9 do 54 dni (średnio 23,9 dnia);
- w czterech przypadkach zasadność podejrzeń co do występowania nieprawidłowości zostały potwierdzone przez postępowanie kontrolne, z tego w przypadku dwóch postępowań na kontrolowanych nałożono mandaty karne w łącznej kwocie 300 zł, zaś w przypadku sześciu spraw, podjęte czynności kontrolne nie potwierdziły zasadności treści zawiadomień;
- średni czas od wpływu skargi do: wszczęcia czynności weryfikacyjnych wyniósł 15,6 dnia, do wszczęcia kontroli – 20,9 dnia zaś średni czas realizacji skargi – 23,9 dnia;
- w jednym przypadku zgłoszenia dotyczącego niewłaściwego stosowania ŚOR, przekazanego z WIOŚ w Szczecinie⁴⁷, wszczęcie czynności weryfikacyjnych zostało podjęte w terminie powyżej 1 miesiąca (34 dni) od daty wpływu zgłoszenia.

(akta kontroli str. 311)

Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor w sprawie zgłoszenia przekazanego przez WIOŚ w Szczecinie wyjaśnił, że treść zgłoszenia, które wpłynęło do WIORiN *nie miało formy skargi ani wniosku i nie podlegało specjalnemu trybowi ustanowionemu przez kodeks postępowania administracyjnego, który nakazuje załatwić sprawę bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu miesiąca. Pismo wpłynęło w miesiącu czerwcu, kiedy inspektorzy w oddziałach mieli bardzo dużo pracy związanej z kwalifikacjami polowymi i musieli ustalić priorytety działań. W treści pisma nie było informacji o nagłym zagrożeniu życia i potrzebie szybkiej interwencji. W ciągu kilku dni inspektorzy jadąc do innych zadań zrobili wstępne rozeznanie w terenie wskazanym w piśmie i stwierdzili, że na rosnących roślinach sąsiadujących z polami domniemanego sprawcy nie ma objawów wskazujących na zniesienie środka ochrony roślin, więc zaplanowali kontrolę u właściciela tych pól w pierwszym wolnym terminie. WIORiN nie ustalił odrębnych procedur w zakresie sposobu i terminów postępowania w postępowaniu skargowym (innych niż wynikające z kpa).*

(akta kontroli str. 354-357)

W ramach kontroli przeprowadzonej w dniach 23-25.10.2018 r., stwierdzono, że podmiot kontrolowany dokonał sprzedaży ŚOR o łącznej pojemności 36 litrów o nazwie Moddus 250 EC dwóm spółkom z o. o. oraz dwóm rolnikom prowadzącym gospodarstwo rolne w Breniu i Rosinie. Wojewódzki Inspektor nie wydał decyzji o unieszkodliwieniu tego preparatu, który miał wydany negatywny atest analityczny.

(akta kontroli str. 311)

Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że w dniu 31.10.2018 r. do czterech OT została przesłana drogą mailową informacja o nabywcach pestycydu

⁴⁶ Pisma znak: WOR.7125.12.10.2018, WOU.7126.1.6.2018, OST.7126.9.8.2017, PSSE-NHK-041/33/20/2036/17, RIG.6.1.2016.JS, OSŁ.7125.4.9.2016, WOR.7125.3.56.2018, WOU.7125.3.5.2018, WOU.7125.3.5.2018, WOU.7126.18.4.2016

⁴⁷ Pismo znak PSSE-NHK-041/33/20/2036/17 – wpływ 2.06.2017 r.

Moddus 250 EC. W trzech przypadkach ustalono, że ww. środek już nie było na stanie w gospodarstwie. W jednym przypadku zostały podjęte próby kontaktu z nabywcą jednego opakowania środka Moddus 250 EC – nie udało się przeprowadzić kontroli we wskazanym gospodarstwie i ustalić czy ww. środek został zużyty. W dalszym ciągu inspektorzy terenowi będą próbowali się skontaktować z nabywcą i przeprowadzić kontrolę.

(akta kontroli str. 354-357)

2.7. W latach 2016-2018 została przeprowadzona w WIORiN jedna kontrola zewnętrzna w obszarze systemu ŚOR. W dniach 26-27.01.2016 r. pracownicy GIORiN przeprowadzili kontrole w zakresie prawidłowości prowadzenia postępowań kontrolnych i administracyjnych w latach 2015-2016 oraz wykonanie zaleceń pokontrolnych Głównego Inspektora z kontroli przeprowadzonych w latach 2012-2015. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku wskazania w uzasadnieniu faktycznym, jednej decyzji w sprawie umorzenia postępowania, przyczyn, z powodu których Wojewódzki Inspektor odmówił mocy dowodowej innym dowodom zebranym w toku postępowania, co naruszało art. 107 § 3 kpa;
- informacje od innych oddziałów wojewódzkich WIORiN o negatywnych atestach analitycznych nie były wysyłane niezwłocznie do wszystkich OT, zaś otrzymane informacje o występowaniu podrobionych ŚOR ograniczały się wyłącznie do przeprowadzenia planowanych kontroli typu A, co zdaniem kontrolujących nie dawało możliwości skutecznego eliminowania nielegalnych ŚOR;
- nie przeprowadzono jednej zaplanowanej kontroli kompleksowej w OT Łobez.

Główny Inspektor zalecił:

- bezzwłoczne przekazywanie do wszystkich OT informacji o wynikach negatywnych atestów analitycznych i bieżące egzekwowanie przezywania przez OT informacji o wynikach podjętych działań;
- stosowanie przy podejmowaniu rozstrzygnięć w postępowaniach administracyjnych zasad określonych w art. 107 § 3 kpa.

(akta kontroli str. 315-341)

Wojewódzki Inspektor w dniu 6.06.2016 r. poinformował⁴⁸ Głównego Inspektora o wdrożeniu zaleceń do stosowania.

(akta kontroli str. 314)

W dniu 26.02.2019 r. pracownicy GIORiN przeprowadzili kontrolę w zakresie prowadzenia przez WIORiN kontroli jakości ŚOR i postępowań w związku z negatywnymi atestami analitycznymi (za rok 2018) oraz kontroli pozostałości ŚOR w płodach rolnych i postępowań po wykryciu przekroczenia NDP lub substancji niedozwolonych (za lata 2017-2018).

Kontrolujący nie stwierdzili nieprawidłowości i pozytywnie ocenili działania Wojewódzkiego Inspektora w zakresie tematów objętych kontrolą.

(akta kontroli str. 345-353)

2.8. WIORiN otrzymał od Głównego Inspektora informacje o decyzjach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydanych⁴⁹ w latach 2016-2018, odnoszących się do sytuacji nadzwyczajnej w ochronie roślin, co dotyczyło następujących ŚOR:

- Modesto 480 FS, Cruiser OSR 322 FS i Cruiser 70 WS stosowanych w uprawie rzepaku ozimego w okresie od 9.07. do 1.11.2018 r. (pisma z 13.07.2018 r.⁵⁰ i 10.08.2018 r.⁵¹);

⁴⁸ Pismem znak WI.0122.4.3.2016.

⁴⁹ W trybie art. 53 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1107/2009 - decyzje zezwalające na okresowe wprowadzanie do obrotu ŚOR w celu zaprawienia nasion, które zawierają związki m.in. szczególnie szkodliwe dla pszczoł, tj. neonicotynoidy..

⁵⁰ Znak BORiT.511.12.2018.1.

⁵¹ Znak BORiT.511.12.2018.2.

- Cruiser SB 600 FS i Montur Forte 230 FS stosowanych w uprawie buraka cukrowego w okresie od 8.01. do 7.05.2019 r. (pismo z 14.11.2018 r.⁵²).

Główny Inspektor zalecił w tych informacjach objęciem (w toku przeprowadzanych kontroli) specjalnym nadzorem podmiotów, które zaprawiały lub będą zaprawiały nasiona rzepaku i buraków cukrowych oraz przeprowadzenie wyrwykowych kontroli u producentów rolnych na zgodność obrotu i stosowania ŚOR, jak również zaprawionego tymi środkami materiału siewnego z warunkami zezwoleń. Ww. pisma zostały przekazane przez WIORiN do wiadomości wszystkim podległym OT.

(akta kontroli str. 300-309)

W latach 2016-2018 Wojewódzki Inspektor nie uzyskał informacji jakie zakłady przemysłowe zakupiły i zaprawiają nasiona środkami, o których mowa w decyzjach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz kto mógł zakupić zaprawione nasiona. Pracownicy WIORiN nie prowadzili dedykowanych kontroli do nadzoru nad ww. decyzjami.

(akta kontroli str. 216-218, 224-225)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że prawidłowość stosowania środków wskazanych w ww. pismach Głównego Inspektora była weryfikowana w trakcie prowadzenia planowych lub interwencyjnych kontroli stosowania ŚOR w gospodarstwach rolnych. Podczas takich kontroli oddziały terenowe weryfikowały zgodność obrotu i stosowania tych środków oraz zgodność zaprawionego materiału siewnego z warunkami zezwoleń (jedynie w przypadkach, w których w trakcie kontroli taki materiał siewny stosowano lub prowadzono nim obrót).

(akta kontroli str. 216-218)

W informacji udzielonej Głównemu Inspektorowi w dniu 31.10.2018 r. WIORiN poinformował, że w trakcie kontroli gospodarstw wysiewających materiał zaprawiony środkami Modesto 480 FS, Cruiser OSR 322 FS i Cruiser 70 WS nie stwierdzono nieprawidłowości, a zakupiony materiał siewny nie był zaprawiany przez firmy z terenu województwa zachodniopomorskiego.

(akta kontroli str. 306)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Jeden wpis (z 10 badanych postępowań) do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania ŚOR do obrotu lub konfekcjonowania tych środków zostały dokonane przez Wojewódzkiego Inspektora z przekroczeniem siedmiodniowego terminu, co było niezgodne z art. 27b ust. 1 ustawy o ŚOR.

Wpisu o nr 32/06/4144 dokonano w dniu 8.10.2018 r., tj. 13 dni od daty wpływu wniosku o wpis do rejestru (25.09.2018 r.).

Dokumentacja ww. sprawy nie zawierała potwierdzenia wezwania przez Wojewódzkiego Inspektora przedsiębiorców do uzupełnienia wniosków o wpis nie później niż przed upływem 7 dni od dnia jego otrzymania.

(akta kontroli str. 310)

Wojewódzki Inspektor w ww. sprawie wyjaśnił, m.in. że *spółka została wpisana po 13 dniach od dnia wpływu wniosku na oddział terenowy. Wniosek był bez zastrzeżeń. Wpis do rejestru dokonywany jest przez Dział Ochrony Roślin i Techniki, do którego wniosek wpłynął dnia 05.10.2018 r. Ponadto zgodnie z art. 27 b ust. 2 „Jeżeli wojewódzki inspektor prowadzący rejestr, o którym mowa w art. 25 działalność w zakresie wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin lub ich konfekcjonowania ust. 1, nie dokona wpisu w terminie, o którym mowa w ust. 1, a od dnia wpływu do niego wniosku upłynęło 14 dni, przedsiębiorca może rozpocząć działalność (...).*

(akta kontroli str. 219-223)

⁵² Znak BORiT.511.14.2018.1

**OCENA
CZĄSTKOWA**

Wojewódzki Inspektor w pełni zrealizował zadania bezpośrednio mu przypisane i prowadził właściwy nadzór nad podległymi oddziałami terytorialnymi w zakresie realizacji przez nie zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i nadzoru nad stosowaniem ŚOR. W latach 2016-2018 WIORiN zrealizował roczne plany kontroli, zgodnie z obowiązującymi przepisami i z uwzględnieniem wytycznych GIORiN w zakresie realizacji planu, pobrał zgodnie z planem określoną liczbę próbek ŚOR do badania oraz przygotował i przekazał do GIORiN kompletne roczne sprawozdania z przeprowadzonych działań i wyników kontroli ŚOR. Wojewódzki Inspektor właściwie reagował na zgłoszone skargi, doniesienia lub informacje dotyczące naruszenia przepisów w zakresie stosowania ŚOR. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła dokonania jednego wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania ŚOR do obrotu lub konfekcjonowania tych środków z przekroczeniem siedmiodniowego terminu (13 dni od dnia wpływu wniosku), co było niezgodne z art. 27b ust. 1 ustawy o ŚOR.

3. Skuteczność systemu bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem.

*Opis stanu
faktycznego*

3.1. W badanym okresie 2016-2018 na terenie działania WIORiN wystąpiły cztery przypadki powiadomień informacyjnych RASFF dotyczące produktów rolnych w uprawie których stosowano preparaty niezalecane (trzy w 2016 i jeden w 2017 r.). Wykonane przez ośrodki badawcze (IO Skierniewice i IOR Poznań) badania pobranych próbek na pozostałości pestycydów: pora wykazały przekroczenie NDP karboksyny; pszenżyta – przekroczenie NDP chloropiryfosu; pszenicy – przekroczenie NDP metrybuzyny, kopru - przekroczenie NDP chloropiryfosu. Czas od pobrania próbki do otrzymania wyników i raportu powiadomienia w systemie RASFF wyniósł średnio 40,3 dnia, z tego próbki pora 49 dni, pszenżyta – 63 dni, pszenicy – 19 dni i kopru 30 dni. W przypadku badań pora, pszenżyta i kopru producenci sprzedali płody przed uzyskaniem przez WIORiN wyników badań.

We wszystkich ww. przypadkach:

- formularz raportu w systemie RASFF przekazywany był niezwłocznie (w terminie do 1 dnia od otrzymania wyników) przez WIORiN drogą mailową⁵³ do GIORiN,
- nałożono na producentów płodów rolnych mandaty karne w wysokości od 50 do 300 zł,
- o zaistniej sytuacji powiadamiano Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie⁵⁴.

W żadnej sprawie WIORiN, pomimo stwierdzenia przekroczenia NDP w płodach rolnych, nie wydał decyzji w trybie art. 46 ust.1 pkt 1 ustawy o ŚOR o zakazie przeznaczania tych płodów rolnych do spożycia przez ludzi i ich wprowadzania do obrotu oraz określeniu sposobu ich zagospodarowania.

(akta kontroli str. 142-148, 311, 403-462)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że według niego jednym z czynników, który decyduje o tym czy dany płód rolny stwarza zagrożenie jest ocena opracowywana przez Państwowy Zakład Higieny. WIORiN w żadnym z czterech wymienionych przypadków nie otrzymał takiej oceny potwierdzającej, że płód rolny stwarza zagrożenie. W związku z powyższym nie wydano decyzji w trybie art. 46 ustawy o ŚOR.

(akta kontroli str. 354-357)

⁵³ Na adres: rasff@piorin.gov.pl.

⁵⁴ Dalej: ZPWIS.

3.2. W sprawozdaniach rocznych ORiT- 1 z kontroli obrotu i stosowania ŚOR z lat 2016-2018 wykazano m.in. liczbę znanych WIORiN:

- 80 nieprofesjonalnych producentów rolnych w latach 2016-2018 oraz profesjonalnych: 4.141 w 2016 r., 6.592 w 2017 r. i 5.607 w 2018 r.
- podmiotów prowadzących: sprzedaż hurtową ŚOR - 33 w 2016 r., 29 w 2017 r. i 31 w 2018 r. oraz sprzedaż detaliczną ŚOR – 213 w 2016 r., 248 w 2017 r. i 224 w 2018 r.

(akta kontroli str. 55-58)

WIORiN nie dysponował wiedzą ilu producentów ŚOR oraz producentów płodów rolnych monitorowało produkcję badaniami laboratoryjnymi oraz nie dysponował wiedzą o liczbie i kompetencjach laboratoriów, z których korzystają producenci ŚOR oraz płodów rolnych.

(akta kontroli str. 142-148)

3.3. Główny Inspektor zawarł w dniu 20.01.2015 r.⁵⁵ porozumienia z Głównym Inspektorem Sanitarnym⁵⁶, Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych⁵⁷ oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska⁵⁸. W porozumieniu GIORiN, GIJHARS i GIS poza kompetencjami ustawowymi każdej ze stron określono m.in. że wymiana informacji między stronami porozumienia jest niezbędna dla skutecznego zapobiegania i zwalczania zagrożeń dla zdrowia i życia konsumentów żywności, które mogą powstać na etapie produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. Określono w nim m.in. dla jednostek szczebla wojewódzkiego:

- obowiązek współdziałania i wymiany informacji pomiędzy WIORiN z organami wojewódzkimi i powiatowymi pozostałych stron porozumienia, w tym m.in. wyników przeprowadzonych kontroli;
- współdziałania przy realizacji uzgodnionego przez strony porozumienia planu działania zawierającego priorytetowe obszary i harmonogram działań, plan pobierania próbek, grupy producentów produkcji pierwotnej żywności, podział zadań między organami i zasady przekazywania informacji;
- co najmniej raz w roku obowiązek dokonywania przez strony porozumienia analizy i oceny realizacji postanowień porozumienia.

(akta kontroli str. 149-160)

Na spotkaniu przedstawicieli WIORiN, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej⁵⁹, Wojewódzkiej Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych⁶⁰ i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska⁶¹ w dniu 20.03.2015 r. powołano wspólny zespół, którego celem było m.in. opracowanie szczegółowego planu kontroli podmiotów zajmujących się produkcją pierwotną roślinną, pobierania próbek na zawartość metali i azotanów; wzajemnego przekazywania informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach u producentów produktów roślinnych i raportowania wyników kontroli.

(akta kontroli str. 82-90)

Z przekazanych przez WIORiN do WSSE raportów z przeprowadzonych wspólnych kontroli z ZPWIS wynikało, że plan kontroli: w 2016 r. wykonano w 102,6% (39 kontroli), a w 2018 r. w 97 % (po 37 kontroli). W trakcie tych kontroli nie stwierdzono zawartości pestycydów lub stwierdzono w ilości powyżej NDP.

(akta kontroli str. 91-110)

⁵⁵ Dalej: Porozumienie Inspekcji.

⁵⁶ Dalej: GIS.

⁵⁷ Dalej: GIJHARS.

⁵⁸ Dalej: GIOŚ.

⁵⁹ Dalej: WSSE.

⁶⁰ Dalej: WIJHARS.

⁶¹ Dalej: WIOŚ.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że na spotkaniu inspekcji w dniu 20.03.2015 r. wypracowano zasady i kierunki działań na rok 2015 i kolejne lata. Corocznie na szczeblu ogólnopolskim i wojewódzkim opracowany był plan wspólnych kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁶² i Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa⁶³. W 2016 r. w ramach porozumienia zaplanowano 600 wspólnych kontroli PIS i WIORiN w całym kraju, z czego na województwo zachodniopomorskie PIS wytypował 38 gospodarstw z produkcją pierwotną żywności pochodzenia roślinnego. Na 2017 r. i 2018 r. zaplanowano po 38 wspólnych kontroli w województwie. W 2016 r. wspólne kontrole przeprowadzono w 39 gospodarstwach, a w 2017 r. i 2018 r. przeprowadzono w każdym roku po 37 kontroli w gospodarstwach, gdyż niektóre z wytypowanych gospodarstw już nie istniały.

Ponadto WIORiN w latach 2016 i 2017 na wniosek Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Szczecinie⁶⁴ przeprowadził łącznie cztery kontrole wytypowanych przez IJHARS gospodarstw ekologicznych wraz z pobraniem próbek materiału roślinnego do badania pozostałości ŚOR. W roku 2016 dokonano poboru próbek aronii i maliny, w roku 2017 dokonano poboru próbek buraka ćwikłowego i jabłka, natomiast w roku 2018 nie dokonano poboru próbek materiału roślinnego. Badania próbek aronii, maliny i jabłka nie wykazały pozostałości ŚOR, natomiast w próbkach buraka ćwikłowego stwierdzono pozostałość dittiokarbaminbiany w wielkości poniżej NDP (wynik 0,014 mg/kg, NDP 0,5mg/kg).

(akta kontroli str. 142-148)

3.4. W latach 2016-2018 WIORiN nie przekazywał do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁶⁵ danych z przeprowadzonych kontroli w zakresie stosowania ŚOR, gdyż (jak wyjaśnił były Inspektor Wojewódzki) nie było zawartego porozumienia i nie zostały określone procedury, które określałyby obowiązek przekazywania takich danych. W dniu 17 kwietnia 2019 zostało podpisane porozumienie pomiędzy GIORiN i ARiMR w sprawie wymiany danych i informacji, które szczegółowo określało zakres i zasady przekazywania danych o kontroli gospodarstw.

W badanym okresie ARiMR i GIJHARS nie przekazywały danych do WIORiN, a WIORiN nie korzystał z krajowego systemu ewidencji prowadzonego przez ARiMR oraz nie dokonywał wymiany informacji z inspekcjami. Współpraca pomiędzy ARiMR i GIJHARS (oddziałów regionalnych) a WIORiN dotyczyła jedynie bieżącej wymiany informacji w zakresie spraw możliwych do załatwienia zgodnie z posiadanymi kompetencjami (zgodnie z właściwością rzeczową). ARiMR przekazała po jednym powiadomieniu dotyczącym niewłaściwego stosowania ŚOR w 2016 r. i 2018 r. W przeprowadzonych postępowaniach wyjaśniających inspektorzy właściwego oddziału terenowego WIORiN nie stwierdzili nieprawidłowości.

(akta kontroli str.142-148)

3.5. W porozumieniu GIORiN z Służbą Celną /Krajową Administracją Skarbową⁶⁶ z dnia 20.03.2015 r.⁶⁷ organy stron porozumienia zgodnie z posiadaną właściwością zobowiązały się do współdziałania w zakresie przemieszczania i wprowadzania do obrotu ŚOR oraz zapobiegają nielegalnemu przywozowi tych towarów. Określono, że współdziałanie ma polegać m.in. na: wzajemnej pomocy w wykonywaniu czynności kontrolnych; wymianie informacji i doświadczeń; zwalczaniu nielegalnemu przemieszczaniu ŚOR; udzielaniu informacji w zakresie dopuszczenia do obrotu

⁶² Dalej: PIS.

⁶³ Dalej: PIORiN.

⁶⁴ Dalej: IJHARS.

⁶⁵ Dalej: ARiMR.

⁶⁶ Dalej: KAS.

⁶⁷ Dalej: Porozumienie z KAS.

ŚOR; przeprowadzaniu przez WIORiN na wniosek Służby Celnej kontroli i pobieranie próbek ŚOR. Obowiązek współdziałania na szczeblu terenowym ciążył na WIORiN i dyrektorze izby celnej (od 20 marca 2018 na dyrektorze KAS).

W roku 2018 na szczeblu wojewódzkim zostało podpisane porozumienie w sprawie współpracy pomiędzy Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Szczecinie, Komendantem Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku oraz Wojewódzkim Inspektorem w dniu 12.07.2018 r. Porozumienie określało szczegółowe zasady współpracy pomiędzy ww. służbami w zakresie wprowadzania towarów i produktów roślinnych na terytorium RP.

(akta kontroli str. 122-131)

Wojewódzki Inspektor w sprawie realizacji porozumienia z KAS (Służba Celna), wyjaśnił m.in. że: *W porozumieniu z KAS określono przede wszystkim zasady wymiany informacji i współpracy w przypadku stwierdzenia przesyłki lub transportu ŚOR. W roku 2018 na szczeblu wojewódzkim zostało podpisane (...) porozumienie z dnia 12 lipca 2018 r. (...) Zgodnie z zawartym porozumieniem, KAS mógł zwrócić się z wnioskiem do WIORiN z prośbą o ocenę towarów mogących stanowić ŚOR i dokonanie ewentualnego pobrania próbek. W latach objętych kontrolą KAS nie wystąpił z takim wnioskiem. Od roku 2017 w ramach akcji Silver Axe została nawiązana współpraca między WIORiN, a KAS polegająca na wspólnym przeprowadzaniu kontroli gdzie mogą być sprzedawane lub składowane ŚOR. W 2018 r. inspektorzy WIORiN i funkcjonariusze KAS wspólnie przeprowadzali cztery kontrole, nie stwierdzono nieprawidłowości. Współpraca w roku 2019 jest kontynuowana – oprócz WIORiN i KAS w kontrolach brała udział Policja, stwierdzono cztery przypadki nielegalnego obrotu ŚOR.*

(akta kontroli str. 142-148)

3.6. Ze sprawozdań rocznych ORiT- 2a z kontroli stosowania ŚOR z lat 2016-2018 wynikało m.in. że w kontrolach upraw rolnych w gospodarstwach:

- w 2016 r. nieprawidłowości stwierdzono w 52 kontrolach z 932 kontroli, pobrano 136 próbek płodów rolnych do badań i stwierdzono w 102 brak pozostałości ŚOR, w 23 wykryto pozostałości poniżej NDP, w 9 pozostałości niedopuszczone w uprawie oraz 3 pozostałości przekraczające NDP;
- w 2017 r. nieprawidłowości stwierdzono w 35 kontrolach z 625 kontroli, pobrano 132 próbek płodów rolnych do badań i stwierdzono w 54 brak pozostałości ŚOR, w 47 wykryto pozostałości poniżej NDP, 7 pozostałości niedopuszczone w uprawie oraz 1 pozostałości przekraczające NDP;
- w 2018 r. nieprawidłowości stwierdzono w 39 kontrolach z 646 kontroli, pobrano 94 próbki płodów rolnych do badań i stwierdzono w 49 brak pozostałości ŚOR, w 37 wykryto pozostałości poniżej NDP, w 8 pozostałości niedopuszczone w uprawie oraz 0 pozostałości przekraczające NDP.

(akta kontroli str. 59-64)

W latach 2016-2018 WIORiN nie wydał - na podstawie art. 46 ustawy o ŚOR - decyzji o zakazie przeznaczenia do spożycia płodów rolnych zawierających pozostałości ŚOR oraz wprowadzania ich do obrotu.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: *WIORiN w latach 2016-2018 nie wydał decyzji administracyjnych zakazujących obrotu oraz przeznaczenia do spożycia płodów rolnych zawierających pozostałości ŚOR stwarzających zagrożenie dla zdrowia konsumenta. Procedura RASFF uruchamiana była przez laboratorium po wykonaniu analiz, w przypadku stwierdzenia, że płody rolne zawierają pozostałości ŚOR przekraczające NDP. (...) Inspektorzy terenowi po otrzymaniu wyników z badań podejmowali czynności wyjaśniające i w przeciągu 48 godzin formularz RASFF przekazywany był do GIORiN. W GIORiN wyznaczona osoba (...) dokonywała wstępnej oceny zagrożenia. (...) w przypadkach, w których nie było wątpliwości co do ich zasadności, przesyłane były do PZH w celu oceny ryzyka (...) Po*

przeprowadzonej ocenie jej wynik przekazywany był zwrotnie do GIORiN. (...) W przypadku, kiedy pozostałości ŚOR mogą stworzyć zagrożenie dla zdrowia ludzi „Powiadomienie informacyjne” wraz oceną ryzyka przekazywane było do GIS. Ocena ryzyka przekazywana była również do wiadomości WIORiN. Na tej podstawie Inspektor Wojewódzki dopiero mógłby wydać decyzję zakazującą obrotu oraz przeznaczenia do spożycia produktów rolnych zawierających pozostałości ŚOR, stwarzające zagrożenie dla zdrowia konsumenta. W latach 2016-2018 WIORiN w Koszalinie takich ocen nie otrzymał (...).

(akta kontroli str. 142-148)

3.6.1. W latach 2016-2018 WIORiN po kontroli przeprowadzonej 02.02.2017 r. w Spółce z o. o. w Pyrzycach prowadzącej handel równoległy ŚOR o nazwie Troll 550 EC (data produkcji 11.2014, numer partii 14119927) i przebadaniu pobranej próbki ŚOR przez IOR PIB w Sośnicowicach stwierdził, że zbadana próbka nie była tożsama z produktem Troll 550 EC na którego handel równoległy spółka miała pozwolenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi znak R-56/2014h.r. z 22.07.2014 r. ze zmianami decyzja znak R-12.2016d z 5.01.2016 r.

W związku z powyższym m.in.:

- inspektorzy WIORiN przeprowadzili w dniach 27.04-10.05.2017 r. kontrolę rozchodów ŚOR Troll 550 EC (znak sprawy OPY.7125.4.9.2017 z 10.05.2017 r.) w spółce, w której wykazano, że ze 4.099 opakowań 1 litrowych Troll 550 EC zakupionych wcześniej przez spółkę i znajdujących się w punkcie obrotu w Pyrzycach 3.331 szt. zostało sprzedanych obiorcom indywidualnym, a 720 szt. zostało przesuniętych do punktu obrotu w Lipianach i 48 szt. do punktu obrotu w Baniach;
- po przeprowadzeniu postępowania Wojewódzki Inspektor wydał decyzje administracyjne: WOU.7140.1.2.2017 z 23.06.2017 r. w sprawie uiszczenia opłaty stanowiącej równowartość kosztów w kwocie 2.934 zł przeprowadzonej analizy laboratoryjnej ŚOR oraz WOU.7140.1.3.2017 z 22.08.2017 r. nakazującej Spółce wycofanie z obrotu na jej koszt 768 szt. opakowań ŚOR Troll 550 EC znajdujących się w punktach obrotu Spółki w Lipianach i Baniach;
- przesłał do GIORiN dokumentację sprawy (pismo znak WOU.7140.1.2.2017 z 06.07.2017 r.) w związku ze złożonym odwołaniem Spółki od decyzji o opłacie oraz dokumentację sprawy (pismo znak WOU.7140.1.3.2017 z 14.09.2017 r.) w związku ze złożonym odwołaniem przez spółkę z dnia 8.09.2017 r. (data wpływu 11.09.2017 r.) od decyzji o wycofaniu ŚOR z obrotu.

GIORiN decyzją znak:

- WO-70-10-9/17 z 19.06.2018 r. uchylił zaskarżoną decyzję WIORiN w części dotyczącej oznaczenia strony i nakazał spółce wycofanie z obrotu na jej koszt ŚOR Troll 550 EC o dacie produkcji 11.2014 i nr partii 14119927 w ilości 768 szt. 1 litrowych;
- WO-70-7-3/17 z 27.09.2017 r. uchylił zaskarżoną decyzję WIORiN w części dotyczącej oznaczenia strony i w tym zakresie orzekł obowiązek uiszczenia opłaty stanowiącej równowartość kosztów przeprowadzonej analizy laboratoryjnej ŚOR Troll 550 EC w kwocie 2.934 zł. Opłatę w wysokości określonej w decyzji Spółka z o.o. RUDNIK uregulowała 16.11.2017 r. (wyciąg bankowy – dochody budżetowe nr WB D/223).

(akta kontroli str. 65-75)

Niezależnie od wydanych w powyższej sprawie decyzji WIORiN skierował do organów ścigania zawiadomienie znak WOU.7123.5.3.2017 z dnia 6.06.2017 r. w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa m.in. polegającego na podrobieniu znaku identyfikacyjnego oraz spowodowaniu niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia wielu osób poprzez wprowadzenie do obrotu szkodliwych dla zdrowia substancji.

Prokurator Rejonowy zawiesił śledztwo w dniu 28.12.2017 r. oraz je umorzył postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2019 r. m.in. po uzyskaniu opinii biegłego sądowego uzasadniając tym, że nie stwierdzono zatrucia pozostałościami tego ŚOR u żadnej osoby.

(akta kontroli str. 71-75)

3.6.2. Wojewódzki Inspektor w badanym okresie wydał - na podstawie art. 75 ustawy o ŚOR – trzy decyzje o nałożeniu opłaty sankcyjnej na łączną kwotę 1.855,20 zł, z tego dwie w 2016 r. na kwotę 1.755,0 zł i jedną w 2018 r. na kwotę 100,20 zł.

(akta kontroli str. 111-115)

Analiza legalności wydanych decyzji nakładających opłaty sankcyjne wykazała, że decyzje wydawane były na podstawie obowiązujących przepisów (w tym ustawy o ŚOR), a prowadzone postępowania administracyjne poprzedzające wydanie decyzji prowadzone były zgodnie z przepisami kpa. Decyzją znak:

- WOU.7140.1.1.2016 z 21.04.2016 r. nałożono opłatę sankcyjną w kwocie 100,00 zł na właściciela sklepu w Nowogardzie za sprzedaż ŚOR o nazwie Proplant 722 SL o łącznej wartości 50,00 zł brutto bez zezwolenia na wprowadzenie do obrotu (termin pozwolenia MRiRW nr R – 141/2014d na obrót i dystrybucję upłynął 30.11.2014 r.), opłata uiszczona 27.04.2016 r.;
- WOU.7140.1.2.2016 z 16.12.2016 r. nałożono opłatę sankcyjną w kwocie 1.655,70 zł na właściciela hurtowni w Nowogardzie za sprzedaż ŚOR o nazwie Miedzian 50 WP o łącznej wartości 827,85 zł brutto bez zezwolenia na wprowadzenie do obrotu (termin wycofania ŚOR określony w zezwoleniu MRiRW R-62/2008 z 04.08.2008 r. upłynął 30.06.2008 r.), opłata uiszczona 5.01.2017 r.;
- WOU.7140.1.4.2018 z dnia 23.11.2018 r. nałożono opłatę sankcyjną w kwocie 100,20 zł na właściciela Spółki z o.o. za sprzedaż ŚOR o nazwie COMPO Granulat na ślimaki o łącznej wartości 50,10 zł brutto bez zezwolenia na wprowadzenie do obrotu (termin wycofania ŚOR określony w zezwoleniu MRiRW R-110/2015 z dnia 05.08.2015 r. upłynął 30.06.2017 r.), opłata uiszczona 10.12.2018 r.

(akta kontroli str. 65-68, 76-81)

3.7. Wojewódzki Inspektor w badanych latach – na podstawie art. 76 ustawy o ŚOR - nałożył na skontrolowane podmioty łącznie 121 mandatów na łączną kwotę 23.800 zł, z tego:

- w 2016 r. 48 mandatów o średniej wysokości 163,56 zł na łączną kwotę 7.850 zł, w tym 27 na podstawie art. 76 ust. 1 pkt 19 ustawy o ŚOR za stosowanie ŚOR niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami;
- w 2017 r. 38 mandatów o średniej wysokości 202,63 zł na łączną kwotę 7.700 zł, w tym 21 za stosowanie ŚOR niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami;
- w 2018 r. 36 mandatów o średniej wysokości 235,71 zł na łączną kwotę 8.250 zł, w tym 24 za stosowanie ŚOR niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami.

Najwyższa kwota nałożonego mandatu wynosiła 500 zł⁶⁸ w 2016 r., 700 zł⁶⁹, w 2017 r. i 400 zł⁷⁰ w 2018 r.

(akta kontroli str. 116)

Ponadto po kontroli inspektorów WIORiN w dwóch podmiotach gospodarczych w latach 2016-2018, po przeprowadzeniu stosownego postępowania

⁶⁸ Za stosowanie ŚOR niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami w sposób stwarzający zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt lub dla środowiska (art. 76 ust. 1 pkt 19 i 20 ustawy o ŚOR).

⁶⁹ Za wykonuje zabiegów ochrony roślin z zastosowaniem ŚOR, który nie może być stosowany i jego stosowanie niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami (art. 76 ust. 1 pkt 18 i 19 ustawy o ŚOR).

⁷⁰ Za stosowanie ŚOR niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami w sposób stwarzający zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt lub dla środowiska oraz przy użyciu sprzętu nie sprawnym technicznie lub nieskalibrowanego (art. 76 ust. 1 pkt 19 i 32 ustawy o ŚOR).

administracyjnego i w związku z odmową przyjęcia mandatu przez właściciela kontrolowanego podmiotu - WIORiN – sporządził wnioski do właściwego sądu rejonowego. Po rozpatrzeniu tych wniosków sądy nałożyły na obwinionych kary grzywny po 200 zł, w wysokości mandatu nałożonego przez WIORiN zasądając jednocześnie pokrycie kosztów postępowania, tj.:

- WOU.7140.9.6.2017. Sąd Rejonowy w Goleniowie II wydział karny po rozpoznaniu sprawy w dniu 18.07.2017 r. wyrokiem sygn. akt II W 459/17 nałożył na obwinionego karę grzywny w kwocie 200 zł (plus koszty postępowania w kwocie 80 zł) za zastosowanie ŚOR (QuickPhos- Pellets 56 GE 1kg), przy użyciu którego zabiegi mogli wykonywać tylko użytkownicy profesjonalni, a obwiniony nie posiadał szkolenia w zakresie fumigacji, czym naruszył art. 76 ust. 1 pkt 22 ustawy o ŚOR.
- WOU.7140.1.1.2018. Sądu Rejonowego w Szczecinie IV Wydział Karny, który po rozpoznaniu sprawy w dniu 9.05.2018 r. wyrokiem sygn. IV W 496/18 nałożył na obwinionego karę grzywny w kwocie 200 zł (plus koszty postępowania w kwocie 100 zł) za to, że postąpił ze ŚOR (QuickPhosTablete 56 GE 1kg) w sposób niezgodny z etykietą, czym naruszył art. 76 ust. 1 pkt 22 ustawy o ŚOR.

(akta kontroli str. 117-121)

3.8. W ramach nadzoru wewnętrznego co roku DORiT typował po kilka oddziałów terenowych do kontroli pod kątem wykonywania zadań z zakresu ochrony roślin i techniki. W latach 2016-2018 kontrole takie przeprowadzono łącznie w 12 oddziałach. tj. w 2016 r. w Łobzie, Choszczynie, Goleniowie i Stargardzie; w 2017 r. w Sławnie, Pyrzycach, Szczecinku i Drawsku Pomorskim; w 2018 r. Białogardzie, Gryficach, Kołobrzegu i Myśliborzu. Kontrole dotyczyły prowadzenia dokumentacji w zakresie: obrotu ŚOR; stosowania ŚOR; pobierania próbek roślin i produktów roślinnych do badania na pozostałości ŚOR; pobierania próbek ŚOR do badań laboratoryjnych; kontroli badań sprawności technicznej opryskiwaczy oraz uczestnictwa w systemie wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i żywienia zwierząt (RASFF).

DORiT w celu przekazania zaktualizowanych informacji i ujednolicenia procedur organizował co najmniej raz w roku spotkania robocze dla inspektorów terenowych. Nowe informacje i wytyczne przekazywane były również podczas narad kierowników organizowanych przez dyrekcję WIORiN.

Podczas kontroli wszystkich oddziałów terenowych w latach 2016-2018 stwierdzane były uchybienia, a jedynie w przypadku kontroli oddziału terenowego w Kołobrzegu stwierdzono nieprawidłowości (zawarte w protokole z kontroli WI.1612.4.2018 z dnia 12.07.2018 r.), które dotyczyły rzetelności dokumentowania ustaleń i prawidłowości sporządzania protokołu z przeprowadzonych kontroli przez oddział. WIORiN sformułował 10 zaleceń pokontrolnych, a oddział poinformował (pismo z dnia 14.08.2018 r.) że w trybie natychmiastowym usunięte zostały wszystkie niedociągnięcia w trakcie przeprowadzania najbliższej kontroli i wszystkich kolejnych kontroli zarówno z zakresu typu B, a w szczególności z zakresu typu A.

(akta kontroli str. 132-133, 142-148)

3.9. Z rocznych sprawozdań budżetowych RB-BZ1 za 2016, 2017 i 2018 wynikało, że m.in. zaplanowane - w budżecie po zmianach - środki finansowe na realizację zadania dotyczącego nadzoru nad zdrowiem roślin, obrotem i stosowaniem ŚOR wykorzystano: w 2016 r. w 99,05%, tj. w kwocie 5.626,1 tys. zł; w 2017 r. w 99,55%, tj. w kwocie 5.857,0 tys. zł i w 2018 r. w 100,01%, tj. w kwocie 6.393,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 134-141)

GIORiN w zakresie kontroli składu i właściwości fizyko-chemicznych ŚOR określił, że pobieranie i badanie próbek:

- w 2016 r. prowadzone będzie w powiązaniu z realizowanymi zadaniami 1.7 i 1.8 programu Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska, poprzez przebadanie 260 próbek z 13 grup, w tym 15 pobranych przez WIORiN⁷¹;
- w 2017 r. prowadzone będzie na ukierunkowaniu poboru próbek ŚOR w miejscach, gdzie następuje pierwsze wprowadzenie ich do obrotu, poprzez pobranie 260 próbek, w tym 15 przez WIORiN⁷²;
- w 2018 r. prowadzone będzie w powiązaniu z realizowanymi zadaniami 1.6 i 1.8 programu Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska, poprzez przebadanie 248 próbek z 16 grup, w tym 14 pobranych przez WIORiN⁷³.

(akta kontroli str. 255-268)

W WIORiN określone były następujące cele i mierniki związane z obrotem i stosowaniem ŚOR:

cel – zapewnienie bezpieczeństwa fitosanitarnego i prawidłowego stosowania ŚOR,

miernik – stosunek liczby kontroli i badań laboratoryjnych do liczby podmiotów podlegających kontroli (nr 1), stosunek liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych badań i kontroli (nr 2).

Wartości mierników zaplanowane i osiągnięte kształtowały się następująco:

- 2016 r. - nr 1 planowany 1200/48056 i wykonany 918/48056, nr 2 planowany 70/1200 i wykonany 51/1244;
- 2017 – nr 1 planowany 1200/48056 i wykonany 918/48056, nr 2 planowany 70/1200 i wykonany 39/918;
- 2018 – nr 1 planowany 1200/48056 i wykonany 921/48056, nr 2 planowany 70/1200 i wykonany 40/918.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: *Mimo, że zaplanowana wartość mierników w roku 2017 i 2018 nie została osiągnięta to ilość zrealizowanych kontroli w zakresie obrotu i stosowania ŚOR była wystarczająca. W WIORiN funkcjonuje kontrola zarządcza. W roku 2018 zostały wprowadzone zarządzeniem Wojewódzkiego Inspektora nr 9/2018 z dnia 20 marca 2018 r. w sprawie wprowadzania procedury realizacji kontroli zarządczej w WIORiN w Koszalinie zmiany polegające m.in. na wprowadzeniu elementów zarządzania ryzykiem. Każdy z działów monitoruje wykonanie kontroli przy pomocy mierników określanych w styczniu danego roku, które mogą być modyfikowane dwa razy do roku (w miarę potrzeb).*

(akta kontroli str. 142-148)

Wojewódzki Inspektor wskazał na następujące czynniki i uwarunkowania wewnętrzne ograniczające skuteczność działań jednostki w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR:

- fluktuacja kadr, trudności w pozyskaniu nowych pracowników mogące powodować zagrożenie w ciągłości i jakości wykonywania zadań,
- utrudniony dostęp do szkoleń poprzez zbyt niskie środki finansowe przeznaczone na szkolenia pracowników,
- zbyt niskie płace pracowników w stosunku do ilości pracy oraz jej odpowiedzialności,

⁷¹ Pismo GIORIN znak WO-501-24/16 z dnia 02 marca 2016 r.

⁷² Pismo GIORIN znak WO-501-4/17 z dnia 09 stycznia 2017 r.

⁷³ Pismo GIORIN znak BORiT.5005.1.2018.1. z dnia 06 lutego 2018 r..

- awaryjność i niedostosowanie sprzętu komputerowego do istniejących potrzeb utrudniające wykonywanie zadań (niespójność programów komputerowych, przestarzały sprzęt).

(akta kontroli str. 142-148)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewódzki Inspektor w badanym okresie wydał trzy decyzje o nałożeniu opłaty sankcyjnej na łączną kwotę 1.855,20 zł (na podstawie art. 75 ustawy o ŚOR) oraz nałożył na skontrolowane podmioty łącznie 121 mandatów na łączną kwotę 23.800 zł (na podstawie art. 76 ustawy o ŚOR). WIORiN przestrzegał zasad przekazywania informacji w ramach systemu RASFF, jednakże w żadnym z czterech przypadków wykrycia płodów rolnych z przekroczonym NDP nie dokonano wycofania tych płodów z obrotu. Pomimo zrealizowania planu kontroli WIORiN nie zrealizował w latach 2016-2018 założonej wartości miernika skuteczności kontroli tj. stosunku liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych badań i kontroli.

4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR.

4.1. W latach 2016-2018 WIORiN prowadził działania informacyjne, w zakresie bezpieczeństwa ochrony roślin, w tym minimalizowania zagrożeń dla owadów zapyłających oraz redukcji pozostałości ŚOR w płodach rolnych. Działania polegały na informowaniu i edukowaniu rolników, mieszkańców wsi, pszczelarzy, funkcjonariuszy policji i prokuratury, przedstawicieli urzędów gmin, zespolonych służb, inspekcji i straży województwa zachodniopomorskiego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie⁷⁴. Zadanie to realizowane było poprzez dystrybucję informacji w następujący sposób:

- umieszczanie informacji na redagowanej przez WIORiN stronie internetowej⁷⁵,
- publikowanie cyklu artykułów w prasie branżowej;
- rozdawanie ulotek informacyjnych przez pracowników OT;
- udzielanie informacji podczas spotkań, posiedzeń, targów, warsztatów i szkoleń organizowanych z inicjatywy WIORiN lub innych instytucji;
- udzielanie informacji i wyjaśnianiu wątpliwości rolnikom podczas przeprowadzanych kontroli.

(akta kontroli str. 224-225, 360-365, 390-392)

Na stronie internetowej poza aktualnymi działaniami WIORiN w zakresie systemu ochrony roślin zamieszczono linki do wiadomości na temat: zasad obrotu i wymagań dla stosujących ŚOR; badań skuteczności działania tych środków i sprawności technicznej sprzętu do ich stosowania; prowadzonych rejestrów z zakresu ochrony roślin i techniki; planowanych zabiegów z zastosowaniem ŚOR przy użyciu sprzętu agrolotniczego; bezpieczeństwa żywności (w tym: badań pozostałości ŚOR w produktach roślinnych i funkcjonowania systemu RASFF) oraz integrowanej produkcji roślin i żywności modyfikowanej genetycznie.

W badanym okresie WIORiN nie otrzymał środków finansowych na realizację zadań związanych z „Krajowym planem działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem ŚOR na lata 2013-2017 i 2018-2022”. Materiały informacyjne otrzymywane były z GIORiN.

(akta kontroli str. 224-225, 358-359)

⁷⁴ Dalej: ZUW.

⁷⁵ <https://piorin.gov.pl/wiorin/zachodniopomorskie>.

4.2. WIORiN w latach 2016-2018 współpracował z następującymi instytucjami: ZUW, ZODR, Zachodniopomorska Izba Rolnicza⁷⁶, IOR Poznań, Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin⁷⁷, Nadodrzańskie Zrzeszenie Pszczelarzy w Dębnie⁷⁸, Koła Terenowe Pszczelarzy w Drawsku Pomorskim⁷⁹ i w Kołobrzegu⁸⁰, Zachodniopomorski Magazyn Rolniczy⁸¹.

Współpraca ta polegała na:

- prowadzeniu przez pracowników WIORiN, podczas szkoleń i zebrań organizowanych przez ZUW, ZODR, NSP Dębno i KTP Kołobrzeg, wykładów dotyczących: integrowanej ochrony roślin bezpiecznej dla pszczół, chemizacji rolnictwa, w tym zastosowania ŚOR w rolnictwie, przepisów prawnych związanych z ochroną pszczół i innych owadów zapylających oraz współdziałania rolników i pszczelarzy;
- udział w szkoleniu organizowanym przez OIR Poznań w zakresie wymagań integrowanej ochrony roślin w odniesieniu do upraw zbóż i rzepaku;
- zorganizowaniu warsztatów dla przedstawicieli prokuratur i policji w zakresie wprowadzania do obrotu nielegalnych ŚOR przy współpracy przedstawicieli OIR Poznań i PSOR;
- udziale w posiedzeniach Rad Powiatowych ZIR w Koszalinie, Sławnie i Wałczu, na których omawiano tematykę dotyczącą zmian w przepisach o ochronie roślin i prawidłowego stosowania ŚOR - w spotkaniach tych brali udział m.in. przedsiębiorcy z branży rolniczej i rolnicy;
- zamieszczanie w ZMR artykułów informacyjnych autorstwa pracowników WIORiN z zakresu ochrony roślin, w tym działalności WIORiN, technik ochrony roślin, ochrony owadów zapylających przy opryskach oraz nielegalnych ŚOR.

(akta kontroli str. 216-218, 224-225, 360-392)

Stwierdzone
nieprawidłowości

**OCENA
CZĄSTKOWA**

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wojewódzki Inspektor podejmował działania w zakresie współpracy z organizacjami publicznymi, niepublicznymi, stowarzyszeniami lub związkami pszczelarskimi w zakresie informowania o zasadach zapewnienia bezpieczeństwa związanego z ŚOR. W prowadzonych działaniach informacyjnych WIORiN uwzględniona została problematyka bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ww. ustaleniami, w tym ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o dokonywanie wpisów do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania ŚOR do obrotu lub konfekcjonowania tych środków w terminie określonym w art. 27b ust. 1 ustawy o ŚOR.

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁷⁶ Dalej: ZIR.

⁷⁷ Dalej: PSOR.

⁷⁸ Dalej: NSP Dębno.

⁷⁹ Dalej: KTP Drawsko.

⁸⁰ Dalej: KTP Kołobrzeg.

⁸¹ Dalej: ZMR.

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 27 czerwca 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler:

Dyrektor

Jerzy Wasilewski
doradca ekonomiczny